

Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över Budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som har väckts med anledning av propositionen, i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Arbetsmarknadsutskottet begränsar sitt yttrande till förslag i budgetpropositionen och motionerna som gäller utgiftsramarna för 2015 samt de preliminära utgiftsramarna för 2016–2018 som föreslås för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Även vissa förändringar på budgetens inkomstsida kommenteras i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker att riksdagen för budgetåret 2015 beslutar om utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde åren därefter samt om inkomstberäkningarna i berörda delar i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen. Motionärernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

I yttrandet finns två avvikande meningar (M, C, FP, KD) och (SD).

Utskottets överväganden

Utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv m.m.

Propositionen

Budgetpropositionen för 2015 bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

I propositionen föreslår regeringen att ramen för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet ska vara 16 807 miljoner kronor för 2015 och att ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ska vara 71 846 miljoner kronor för 2015 (tabell 8.2 i propositionen).

Förslaget innebär en ökning med 3 825 miljoner kronor för utgiftsområde 13 och en ökning med 1 471 miljoner kronor för utgiftsområde 14 i förhållande till ramen för innevarande budgetår inklusive redan beslutade¹ och föreslagna² ändringsbudgetar (tabell 8.3 i propositionen). Den högre nivån för utgiftsområde 13 beror till stor del på en kraftig tillströmning av asylsökande och som en konsekvens av detta ett ökat antal kommunmottagna liksom ökade utgifter för kommunersättning, etableringsersättningar och etableringslotsar. Den högre nivån för utgiftsområde 14 beror till stor del på ökade utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

I propositionen föreslås även att utgifterna för 2016–2018 som riktlinje för regeringens budgetarbete när det gäller utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet preliminärt beräknas till 20 914 miljoner kronor 2016, 25 014 miljoner kronor 2017 och 24 983 miljoner kronor 2018. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas utgifterna till 73 780 miljoner kronor 2016, 72 696 miljoner kronor 2017 och 71 102 miljoner kronor 2018 (tabell 8.3 i propositionen).

Regeringens övergripande politiska prioritering är full sysselsättning. Målsättningen är att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 är det EU-land som har lägst arbetslöshet.

I propositionen lyfts ett antal reformer som är viktiga för regeringen fram, liksom vilka effekter dessa får för anslagsnivåerna och utgiftsramarna i förhållande till 2014 års ekonomiska vårproposition (tabell 8.10 i propositionen).

Inom utgiftsområde 13 prioriteras bl.a. jämställdhetsåtgärder, och för att stärka de ideella kvinnojourernas arbete ökas anslaget med 100 miljoner kronor 2015. För att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanlända flyktingars etablering föreslås ett tillskott under utgiftsområde 14.

¹ Vårändringsbudget för 2014 (prop. 2013/14:99, bet. 2013/14:FiU21, rskr. 2013/14:316).

² Höständringsbudget för 2014 (prop. 2014/15:2).

Inom utgiftsområde 14 betonar regeringen särskilt insatser för unga och långtidsarbetslösa. Målet är att ingen ung människa ska behöva gå arbetslös i mer än 90 dagar, den s.k. 90-dagarsgarantin. För att uppnå detta krävs investeringar i såväl jobb som praktikplatser och utbildning. Därför införs s.k. traineejobb inom välfärden, varigenom unga arbetslösa ges möjlighet att arbeta 75 procent i välfärdssektorn och samtidigt få relevant yrkesutbildning på 25 procent av tiden. Traineejobben ska vara fullt subventionerade anställningar och kunna ges under maximalt ett år. Tillsammans med en ökning av antalet utbildningsplatser innebär satsningen på traineejobb anslagsökningar på utgiftsområdet med 432 miljoner kronor 2015.

Som en annan del av 90-dagarsgarantin föreslår regeringen ett utbildningskontrakt för unga arbetslösa utan avslutad gymnasieutbildning. I detta kontrakt ingår bl.a. möjligheten att studera med förhöjt studiebidrag för att få godkända gymnasiebetyg. Sammantaget innebär denna satsning anslagsökningar med 355 miljoner kronor 2015.

När det gäller de långtidsarbetslösa ska samhället inte ge upp hoppet om att alla som kan och vill arbeta också ska kunna göra det, oavsett hur länge de varit arbetslösa. De insatser som långtidsarbetslösa tidigare har hänvisats till har varit ineffektiva och inte i tillräcklig utsträckning tagit vara på individens erfarenhet och kompetens. Regeringen vill därför avveckla den tidigare införda sysselsättningsfasen (även kallad fas 3) och ersätta den med en mer aktiv arbetsmarknadspolitik. I detta ingår bl.a. införande av s.k. extratjänster inom välfärdssektorn. Med sådana tjänster avses anställningar med ersättning motsvarande kollektivavtalsenlig lön där välbehövda uppgifter utförs inom respektive verksamhet. Sammantaget innebär förslaget om extratjänster anslagsökningar med 429 miljoner kronor 2015.

För att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar att genomföra ovan nämnda reformer och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt föreslår regeringen att myndighetens förvaltningsanslag ökas med 905 miljoner kronor 2015.

Ytterligare en viktig reform på området är förändringen av arbetslöshetsförsäkringen. Den högsta ersättningen vid arbetslöshet höjs till 910 kronor de första 100 dagarna och 760 kronor därefter. Vidare föreslås att grundbeloppet i försäkringen höjs i två steg till 365 kronor per dag från den 1 januari 2016. Sammantaget innebär förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen en anslagsökning med 1 870 miljoner kronor 2015.

På arbetsmiljöområdet förstärker regeringen Arbetsmiljöverkets verksamhet genom ökade anslag med 88 miljoner kronor 2015. I detta ingår bl.a. annat utökade resurser för att vidareutveckla ett tidigare initierat uppdrag som myndigheten har för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet. Ytterligare medel föreslås också för regional skyddsombudsverksamhet.

Även arbetsmiljöforskningen liksom kompensationsförsörjningen inom företagshälsovården behöver förstärkas, varför regeringen inrättar ett nytt anslag, Arbetslivspolitik, som förs upp på budgeten och tillförs 12 miljoner kronor för 2015.

Sammantaget innebär satsningarna på arbetsmiljöområdet och företagshälsovården anslagsökningar med 100 miljoner kronor 2015.

På budgetens inkomstsida föreslås ett antal förändringar med koppling till utskottets beredningsområde. Regeringen föreslår bl.a. att jobbskatteavdraget trappas av för höga inkomster (över ca 50 000 per månad), vilket beräknas ge ökade skatteintäkter i storleksordningen 2,36 miljarder 2015. Dessutom föreslås att nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga tas bort, detta eftersom regeringen inte anser att nedsättningen är en ändamålsenlig åtgärd för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Till skillnad från de flesta andra sysselsättningssubventioner subventioneras i den nu gällande ordningen alla unga, dvs. inte bara de som är i behov av stöd. Regeringen vill därför att nedsättningen slopas till förmån för mer effektiva åtgärder. Den offentligfinansiella nettoeffekten av åtgärden beräknas till 9,6 miljarder kronor 2015 (tabell 6.14 i propositionen).

Vidare föreslår regeringen en särskild löneskatt på löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som vid årets ingång har fyllt 65 år. Som skäl för förslaget anför regeringen, förutom offentligfinansiella skäl, att man vill uppnå en ökad likformighet i skattesystemet. Den offentligfinansiella nettoeffekten av åtgärden beräknas till 1,55 miljarder kronor 2015 (tabell 6.14 i propositionen).

Dessutom föreslås att uppräkningsgränsen för statlig inkomstskatt för 2015 begränsas. I stället för att den nedre skiktgränsen räknas upp med konsumentprisindex plus två procentenheter, föreslår regeringen att den endast räknas upp med konsumentprisindex. Förändringen kommer enligt regeringen att öka skatteintäkterna med 1,91 miljarder kronor 2015 (avsnitt 6.6.4).

Regeringen planerar även att slopa bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete, dvs. en inskränkning i det s.k. RUT-avdraget (avsnitt 6.6.3).

Motionerna

Allianspartierna (M, C, FP, KD) har presenterat en gemensam budgetmotion för 2015 och Sverigedemokraterna har presenterat en budgetmotion för 2015. I respektive motion lämnar dessa partier förslag till nivåer på utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 som skiljer sig från regeringens förslag. Dessa förslag, liksom förslagen till preliminära utgiftsramar för respektive utgiftsområde åren därefter, framgår av tabellerna 1–4 nedan.

Tabell 1 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 13*Tusental kronor*

År	Regeringen	Avvikelser från regeringens förslag	
		M, C, FP, KD	SD
2015	16 807 043	-60 000	-3 956 207

Källor: prop. 2014/15:1; mot. 2014/15:3002 (M, C, FP, KD) och mot. 2014/15:3003 (SD).

Tabell 2 Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14*Tusental kronor*

År	Regeringen	Avvikelser från regeringens förslag	
		M, C, FP, KD	SD
2015	71 846 204	-4 063 102	+722 000

Källor: prop. 2014/15:1; mot. 2014/15:3002 (M, C, FP, KD) och mot. 2014/15:3003 (SD).

Tabell 3 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 13*Miljoner kronor*

År	Regeringen	Avvikelser från regeringens förslag	
		M, C, FP, KD	SD
2016	20 914	-60	-10 988
2017	25 014	-150	-18 724
2018	24 983	-150	-21 608

Källor: prop. 2014/15:1; mot. 2014/15:3002 (M, C, FP, KD) och mot. 2014/15:3003 (SD).

Tabell 4 Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 14*Miljoner kronor*

År	Regeringen	Avvikelser från regeringens förslag	
		M, C, FP, KD	SD
2016	73 780	-7 782	-3 021
2017	72 696	-7 753	-3 213
2018	71 102	-6 139	-1 772

Källor: prop. 2014/15:1; mot. 2014/15:3002 (M, C, FP, KD) och mot. 2014/15:3003 (SD).

I det följande redovisas partiernas viktigaste skiljelinjer i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna och större skillnader i förhållande till regeringen på budgetens inkomstsida.

I flerpartimotionen 2014/15:3002 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (M, C, FP, KD) förklarar sig allianspartierna vara stolta över vad som åstadkommit under deras åtta år i regeringsställning. Men, som det uttrycks i motionen, ett bra Sverige kan bli ännu bättre, varför ett antal förslag läggs fram för att fortsätta det påbörjade förbättringsarbetet.

För utgiftsområde 13 föreslår allianspartierna en ram som ligger ungefär i nivå med regeringens. Allianspartierna menar att Sverige ska fortsätta vara ett land som tar ansvar för världens mest utsatta och också vara ett land som är öppet för dem som har fått jobb och vill komma hit och arbeta. På samma gång slår man fast att en framgångsrik integrationspolitik är en av vår tids största utmaningar.

Under de kommande åren kommer det enligt allianspartierna att behövas resurstillskott med anledning av det ökade flyktingmottagandet. Förutom ökade resurser vid själva mottagandet behövs resurser för etableringen ute i kommunerna och till Arbetsförmedlingen. Enligt allianspartierna tar det fortfarande alltför lång tid för en nyanländ invandrare att komma i jobb, och dessutom måste samhället bli bättre på att ta till vara all den kompetens som människor har med sig till Sverige. I motionen föreslås ökade resurser till systemet med flyktingguider för att på ett mer framgångsrikt sätt involvera det civila samhället i integrationsprocessen. Dessutom ska det ges en möjlighet för flyktingar med uppehållstillstånd att studera svenska redan under tiden i anläggningsboendet. I övrigt ifråga om integrationspolitiska åtgärder vill allianspartierna bl.a. att systemet med etableringslotsarna blir en behovsprövad insats.

För utgiftsområde 14 föreslår allianspartierna en utgiftsram som ligger 4 063 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Vägledande för Alliansens reformpolitik är ett jobb mål: över fem miljoner människor ska ha ett arbete 2020, vilket enligt motionen kan uppnås genom att sysselsättningen ökar med 350 000 personer. Ett kvantitativt mål för sysselsättning är enligt allianspartierna att föredra framför ett mål om arbetslöshet, vilket riskerar att styra politiken mot åtgärder som driver människor från arbetsmarknaden.

När det gäller synen på vad som skapar jobbtillväxt avvisar allianspartierna regeringens förslag på skattehöjningar, som de menar gör det dyrare att anställa både yngre och äldre samtidigt som inkomstskattehöjningar drabbar över en miljon löntagare. Detta, menar allianspartierna, försämrar drivkrafterna för att arbeta, särskilt i kombination med de kraftigt utbyggda bidragssystem som också föreslås, vilket minskar incitamenten att gå från bidragsförsörjning till förvärsarbete.

Allianspartierna vill för sin del ytterligare bredda vägarna till jobben genom en politik för fler jobb i kombination med ytterligare stöd till de grupper som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden. Som ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin föreslås s.k. matchningsanställningar, med vilket avses en anställning hos en matchningsaktör som använder sig av en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den bakomliggande tanken är att inte enbart lita på de offentliga arbetsgivarna som en väg ut från arbetslöshet. Anställningen hos en matchningsaktör, t.ex. ett rekryteringsföretag eller en annan aktör med liknande verksamhet, är tänkt att fungera som ett aktivt stöd över tröskeln till andra arbetsgivare.

För personer som varit arbetslösa en längre tid vill allianspartierna även införa ett yrkesintroduktionsstöd, vilket gör att en arbetsgivare får ekonomiskt stöd för att anställa en långtidsarbetslös, dvs. införa yrkesintroduktionsanställningar för långtidsarbetslösa. Denna möjlighet har tidigare funnits enbart för unga arbetslösa.

De som bedöms löpa stor risk att bli långtidsarbetslösa ska enligt allianspartierna även stärkas genom tidiga programinsatser hos Arbetsförmedlingen, t.ex. praktik och förstärkt förmedlingsstöd.

För unga arbetslösa, särskilt de med begränsade erfarenheter, presenterar allianspartierna ett antal åtgärder för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, bl.a. införande av arbetsträning och förstärkt arbetsträning inom ramen för jobbgarantin för ungdomar. För dem som vill starta eget föreslås att möjligheten att få starta-egget-bidrag även ska gälla arbetslösa under 20 år.

På budgetens inkomstsida vill Alliansen värna arbetslinjen i meningen att det är utformningen av skatte- och bidragssystemen som är avgörande drivkrafter för att komma i jobb, pressa tillbaka utanförskapet och nå full sysselsättning. I fråga om åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten föreslås ytterligare en sänkning av socialavgifterna för ungdomar, för dem under 23 år ned till 10,21 procent. För dem som fyllt 25 år föreslås att nedsättningen tas bort. Tanken bakom en mer differentierad nedsättning är att den på så sätt ska bli mer effektiv.

Vidare har allianspartierna inte för avsikt att försämra jobbskatteavdraget, eftersom de menar att det är den enskilt viktigaste åtgärden för att stötta en jobbtillväxt. Som nämnts tidigare är allianspartierna över huvud taget starkt kritiska till regeringens förslag på skattehöjningar för jobb och arbetsinkomster.

I Sverigedemokraternas partimotion 2014/15:3003 av Mattias Karlsson m.fl. anförs att den höga och långvariga arbetslösheten i huvudsak förklaras av att den s.k. mismatchningen på arbetsmarknaden har tilltagit. Med detta avses att trots att företag vill anställa och trots att det finns arbetslösa som söker jobb, går det inte att matcha arbetstagare mot arbetsgivare. Enligt Sverigedemokraterna beror detta i första hand på en mycket hög invandring av individer vars generella utbildningsnivå gör det svårt för dem att konkurrera på den svenska arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna har förslag till en rad åtgärder för att minska invandringen, drastiskt sänka kostnaderna för integrationspolitiken samt för att få människor i arbete.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 3 956 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen ska begränsas så kraftigt som möjligt, med åtminstone 90 procent från nuvarande nivåer. Samtidigt bör arbetskraftsinvandringen från tredjeländer moderniseras för att ha fokus på hög- i stället för lågkvalificerad arbetskraft. Med denna enligt partiet mer realistiska inriktning på invandringspolitiken kommer

behovet av en aktiv och kostsam integrationspolitik att upphöra. I praktiken innebär detta att integrationspolitiken i dess nuvarande form helt ska slopas.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 722 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Till de reformer som föreslås hör en förändring av rätten till arbetslöshetsförsäkring för deltid-arbetslösa, från 75 dagar enligt gällande regler till 300 dagar. Sverigedemokraterna vill också vidareutveckla starta-eget-bidraget och låta det omfatta unga redan från 20 år och dessutom låta det gälla i nio månader i stället för nuvarande sex månader.

På budgetens inkomstsida avvisar Sverigedemokraterna regeringens förslag om sänkt brytpunkt för statlig inkomstskatt, avtrappat jobbskatteavdrag, särskild löneskatt för äldre samt inskränkningarna i RUT-avdraget. Partiet motsätter sig inte att nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga tas bort. I fråga om den halverade restaurangmomsen beklagar Sverigedemokraterna att den nya regeringen inte river upp denna reform eftersom den, liksom nedsättningen av arbetsgivaravgiften, enligt partiet varit en både dyr och ineffektiv åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till utgiftsramar m.m.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att reformerna i budgetpropositionen är fullt finansierade, och att de på lång sikt kommer att få en positiv effekt på den makroekonomiska utvecklingen. Det är mot denna bakgrund som höjningen av ramen för utgiftsområde 14 liksom förändringarna på budgetens inkomstsida ska betraktas.

Utskottet noterar att regeringen föreslår en ram för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet om ca 16,8 miljarder kronor och en ram för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv om ca 71,8 miljarder kronor. Utskottet lämnar i det följande sin övergripande bedömning av ramnivåerna och vissa reformer för att senare i betänkanden 2014/15:AU1 respektive 2014/15:AU2 återkomma till en mer detaljerad behandling av regeringens förslag.

Som utskottet upprepade gånger framhållit (se t.ex. yttr. 2012/13:AU1y) innebär ungdomsarbetslöshet en särskild problematik, framför allt när det gäller de ungdomar som inte får in en fot på arbetsmarknaden för att de saknar en fullständig utbildning och som därför riskerar att fastna i ett långvarigt utanförskap. Som det fungerar i dag är det så att en ung arbetslös ofta måste vänta så länge som sex månader för att få ta del av insatser som eventuellt leder till jobb. Utskottet välkomnar därför att regeringen gör kraftfulla satsningar för unga arbetslösa, bl.a. inom ramen för den s.k. 90-dagarsgarantin. Målsättningen måste vara att insatser sätts in från dag *ett*.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa anser utskottet att det huvudsakliga målet bör vara att fler långtidsarbetslösa kan få en anställning. Därför välkomnar utskottet den förändrade inriktningen mot en mer aktiv

arbetsmarknadspolitik. Hit hör utfasningen av det från många håll kritiserade fas 3 till förmån för s.k. extratjänster inom välfärdssektorn, där välbehövda uppgifter utförs till kollektivavtalsenlig lön och som en förstärkning inom berörd verksamhet.

I och med det ambitiösa program för arbetsmarknadspolitiska reformer som regeringen föreslår har Arbetsförmedlingen en central roll för att kommande utmaningar ska kunna mötas framgångsrikt. Utskottet menar därför att den betydande ökning av resurserna till myndigheten som regeringen föreslår är mycket väl motiverad. Det är helt avgörande att Arbetsförmedlingen ges goda förutsättningar för att bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktions sätt, liksom att upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanlända invandrades etablering.

Ytterligare en viktig reform på det arbetsmarknadspolitiska området är förändringen av arbetslöshetsförsäkringen. Efter ett antal försämringar under den tidigare regeringen förstärks nu arbetslöshetsförsäkringen genom förslaget om en höjning av både taket och grundbeloppet, vilket utskottet välkomnar.

Oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar m.m.

Utskottet kan konstatera att allianspartierna i sin gemensamma motion för utgiftsområde 13 yrkar på en ram ungefär i nivå med regeringen, medan Sverigedemokraterna yrkar på en väsentligt lägre ramnivå än regeringen. För utgiftsområde 14 är det allianspartierna som yrkar på en väsentligt lägre ramnivå än regeringen, medan Sverigedemokraterna yrkar på en högre nivå än regeringen.

När det gäller utgiftsområde 13 vill utskottet till att börja med betona värdet av att det finns en bred majoritet i riksdagen som står bakom Sveriges tradition av en generös migrations- och integrationspolitik. Utskottet välkomnar att allianspartierna i sitt budgetalternativ gör klart att Sverige ska fortsätta vara ett land som tar ansvar för världens mest utsatta, och också vara ett land som är öppet för dem som har fått jobb och vill komma hit och arbeta. Utskottet betonar, liksom allianspartierna, att det svenska flyktingmottagandet, som vilar på värden som solidaritet och medmänsklighet, är en investering i framtiden.

I motsats till vad som framförs i Sverigedemokraternas budgetalternativ på området välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Utskottet delar inte heller Sverigedemokraternas restriktiva syn på arbetskraftsinvandring.

De integrationsproblem som finns i samhället i stort och på arbetsmarknaden – och som inte ska vare sig förminskas eller förenklas – löses enligt utskottets mening framför allt genom att man möjliggör för nyanlända invandrare att bidra till egen försörjning och arbete genom både undervisning i svenska och validering av redan förvärvad kunskap och utbildning samtidigt som det förs ett systematiskt arbete mot diskriminering på olika nivåer. I

budgetpropositionen för 2015 föreslås förstärkta resurser på området, bl.a. för att Arbetsförmedlingen ska kunna upprätthålla kvaliteten i arbetet med nyanlända invandrades etablering. Utskottet välkomnar dessa förslag till ökade insatser och avfärdar Sverigedemokraternas förslag om en lägre ambitionsnivå på integrationsområdet och en kraftigt sänkt ram för utgiftsområde 13.

När det gäller utgiftsområde 14 vill utskottet inledningsvis med gillande konstatera att allianspartierna står fast vid vad de tidigare uttalat om att alla reformer måste finansieras krona för krona. De viktiga skiljelinjerna grundar sig i huvudsak på synen på vad som driver utvecklingen framåt – är det skattesubventioner för enskilda företag eller är det investeringar i välfärd och utbildning?

Den tidigare regeringen talade i flera budgetpropositioner om de ganska fantastiska sysselsättningseffekter som skulle bli följden av alla skattesänkningar. Problemet var att dessa utfästelser aldrig infriades, och prognoserna flyttades fram år efter år. Och egentligen vet vi att lägre skatter inte ger fler jobb; forskning på området har visat att de länder i världen som har lägst skatt inte är de som också har högst sysselsättning.

Självklart påverkar alla skatter ekonomin. Men enligt utskottet är det lika självklart att det som skatterna används till också skapar jobb och tillväxt. De som exempelvis går från att ha varit arbetslösa till att få ett traineejobb eller en extratjänst får ett meningsfullt och samhällsekonomiskt viktigt arbete, med positiva effekter på sysselsättningen och BNP som följd. Genom en ansvarsfull finansiering är det således möjligt att presentera viktiga och mer effektiva reformer för att föra Sverige i en ny riktning.

När det gäller konkreta åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten föreslår allianspartierna ytterligare en sänkning av socialavgifterna för ungdomar; för dem under 23 år ned till 10,21 procent. För dem som fyllt 25 år föreslås att nedsättningen tas bort. Den bakomliggande tanken med förslaget om en mer differentierad nedsättning är att den på så sätt ska bli mer effektiv.

Utskottet delar självklart allianspartiernas grundläggande målsättning i fråga om prioriteringen av de unga arbetslösa. Liksom regeringen menar utskottet dock att en nedsättning av socialavgifterna för ungdomar är fel väg att gå för att komma till rätta med problemet. Nedsättningen har varit ineffektiv, bl.a. för att alla unga subventioneras, dvs. inte bara de som är i behov av stöd. Detta innebär betydande s.k. dödviktsförluster eftersom man då subventionerar unga som redan har en anställning och arbeten som skulle ha kommit till stånd även utan en subvention. Det är alltså ett dyrt sätt att skapa sysselsättning. Dessutom visar den forskning som gjorts på området att åtgärden på sin höjd har haft modesta sysselsättningseffekter. Vad som behövs är i stället mer riktade åtgärder som är betydligt mer träffsäkra och verkligen når de grupper som behöver särskilt stöd för att komma i arbete.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa förefaller det huvudsakliga svaret i Alliansens budgetmotion vara ännu mer av det som tidigare visat sig inte fungera särskilt väl. En grundläggande invändning mot fas 3, som infördes av den tidigare regeringen, är dels att insatsen inte erbjuder deltagare

aktiviteter som är kompetenshöjande och därmed inte heller leder till jobb, dels att det finns risk för att anordnare utnyttjar individer till att utföra ordinarie arbetsuppgifter. Utskottet är inte övertygat om att de matchningsanställningar som nu föreslås som en utveckling av fas 3 egentligen har något annat att erbjuda.

Allianspartierna vill även utöka yrkesintroduktionsstödet till att också omfatta långtidsarbetslösa. Yrkesintroduktionsavtal är fortfarande en relativt ny företeelse på arbetsmarknaden, och att bygga upp ett system för yrkesintroduktionsanställningar i Sverige är ett långsiktigt arbete. Att fortsätta informera om och främja användningen av yrkesintroduktionsavtal är en viktig uppgift, och utskottet är inte heller främmande för att reglerna för sådana anställningar ses över. I sammanhanget bör också påpekas att regeringens förslag om extratjänster i mycket bygger på just denna form av yrkesintroduktionsavtal.

Mot denna bakgrund anser utskottet att regeringens förslag i proposition 2014/15:1 om utgiftsramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, de preliminära utgiftsramarna för respektive utgiftsområde åren därefter samt om inkomstberäkningarna i berörda delar bör tillstyrkas. Motionärernas förslag bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 20 november 2014

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Ulf Kristersson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Patrik Björck (S), Annika Qarlsso (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm (M), Paula Bieler (SD), Roger Haddad (FP), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Magnus Manhammar (S) och Lars Püss (M).

Avvikande meningar

1. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 m.m. (M, C, FP, KD)

Ulf Kristersson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Carlsson (C), Christian Holm (M), Roger Haddad (FP) och Désirée Pethrus (KD) anför:

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga. Där alla får förutsättningar att växa och skapa, och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Alla behövs i bygget av ett ännu bättre Sverige.

Tack vare åtta år som präglats av en aktiv reformpolitik lämnar Alliansen över ett Sverige på rätt väg. Ekonomin är bland de starkaste i hela Europa, och Sverige är det enda landet i EU där den offentliga skulden väntas minska mellan 2006 och 2014. Samtidigt är det så att sedan finanskrisen inleddes 2008 befinner sig Sverige i en utdragen lågkonjunktur. Ekonomin återhämtar sig, men det tar lång tid eftersom draghjälpen från omvärlden är begränsad.

Sveriges starka ekonomi har ändå gjort att vi har kunnat stötta ekonomin under krisåren medan andra länder tvingats till nedskärningar och försämrad välfärd. Sverige har i stället haft högst tillväxt bland jämförbara EU-länder sedan 2006, och de disponibla inkomsterna har ökat med omkring 20 procent, vilket, näst efter Luxemburg, är den starkaste utvecklingen i EU.

Återupprättandet av arbetslinjen har gjort att jobben har blivit över 300 000 fler sedan alliansregeringen fick väljarnas förtroende 2006. Trenden för såväl sysselsättning som arbetade timmar fortsätter att vara positiv. I dag har Sverige såväl högst arbetskraftsdeltagande som sysselsättningsgrad i EU. Att fler människor står till arbetsmarknadens förfogande är i grunden mycket positivt eftersom det för dessa personer är kortare väg till ett arbete än för de som befinner sig utanför den. Detta betyder dock samtidigt att arbetslösheten fortfarande är relativt hög.

Det lönar sig även bättre att arbeta. En undersköterska har fått ca 4 000 kronor mer i disponibel inkomst varje månad än 2006. Närmare 2 000 kronor av dem är till följd av jobbskatteavdraget.

Det är nu välkommet att viktiga alliansreformer, såsom stora delar av jobbskatteavdraget, blir regeringen Löfvens politik. Det lägger grunden för att den breda uppgång vi nu ser på arbetsmarknaden har förutsättningar för att, med rätt politik, kunna fortsätta.

Alliansen står för ordning och reda och för fortsatt stabila offentliga finanser. Det är grunden för vår jobbpolitik. Om det skulle skapas oro för att statens finanser inte är i ordning finns det risk att företag inte vågar investera och anställa. Då stiger räntorna och jobben blir färre. Och det är jobben som är grunden för hela vår välfärd. Därför måste vi värna överskotts målet, liksom det finanspolitiska ramverket i övrigt. Under kommande mandatperiod bör alla

reformer finansieras krona för krona. Det kommer dessutom att krävas budgetförstärkningar, genom både skatthöjningar och utgiftsminskningar – men vi vill inte höja skatterna på arbete och företagande, och vi föreslår inte heller besparingar i välfärden. Drivkrafter för jobb och goda villkor för företagande kan aldrig ersättas av arbetsmarknadspolitik, platser och program. Därför har Alliansen satt upp ett jobbområde om att över fem miljoner människor ska ha ett jobb att gå till 2020. Vårt mål går bara att nå genom att jobben blir fler – inte genom fler förtidspensioneringar och ökat utanförskap. Fler jobb är grunden för att vår ekonomi kan fortsätta växa och för att vi kan fortsätta ha hög kvalitet i välfärden. Fler jobb för både kvinnor och män är också grunden för ett mer jämställt Sverige. Utan fler jobb kan vi inte fortsätta investera i skolan och infrastrukturen. För att Sverige ska stå starkt krävs en fortsatt allianspolitik.

I skarp kontrast till Alliansens politik höjer nu regeringen skatterna på jobben på bred front. Höjda socialavgifter för unga under 26 år innebär exempelvis att kostnaden för att anställa eller behålla en ung medarbetare ökar med motsvarande en månadslön per år. Löneskatten för anställda över 65 år gör det dyrare att anställa äldre i en tid då Sverige behöver fler som arbetar längre upp i åldrarna. Att det blir dyrare att anställa unga och äldre slår mot sysselsättningen för dessa grupper med färre jobb och minskad konsumtion som följd. Sammantaget riskerar skatteförändringarna att påverka tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser negativt i större utsträckning än vad regeringen väntar sig.

Dessutom är det så att allvarliga invändningar kan göras mot förslaget om traineetjänster inom välfärdssektorn, som är en bärande del av regeringens s.k. 90-dagarsgaranti. Liknande system har provats under tidigare socialdemokratiska regeringar, med bristfälliga resultat. Och förutom de undanträngningseffekter som riskerar att uppstå är det osäkert om subventionen är tillåten enligt EU:s regelverk.

Alliansen vill för sin del hålla kvar Sverige på arbetslinjen. Alliansens jobbområde kräver att vi fortsätter stärka arbetskraften och fortsätter hjälpa dem som står långt från arbetsmarknaden att få ett jobb. Alliansregeringen såg till att de människor som tidigare gömdes undan i utanförskap nu får hjälp och stöd för att komma tillbaka. Det arbetet måste fortsätta. Vi vill att fler som i dag står långt från arbetsmarknaden ska få jobb, genom utbildningsinsatser, subventionerade anställningar och andra aktiva stöd.

För utgiftsområde 13 föreslår allianspartierna en utgiftsram som är 60 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Aldrig har så många utrikes födda gått till jobbet som nu. Av dem som fått jobb sedan 2006 är 200 000 utrikes födda. Gemensamt för dem alla är att de är med och bidrar till vår gemensamma välfärd, inte minst genom att tre av tio läkare, var fjärde tandläkare och var fjärde universitetslärare är utrikes födda. Alliansens etableringsreform har underlättat nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden.

Betydande insatser har gjorts för att förbättra och snabba på asylprövningsprocessen. Mer måste dock göras för att på olika sätt effektivisera processen ytterligare och för att förkorta den tid det tar för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden. Det finns även ett behov av nya reformer inom integrationspolitiken, inte minst när det gäller utrikes födda kvinnor. Vägen in i det svenska samhället går genom arbete, egen försörjning och språkkunskaper. Allianspartierna vill, liksom den nuvarande regeringen, betona att det svenska flyktningmottagandet och i förlängningen integrationspolitiken är en moralisk skyldighet, men också en investering i framtiden.

Jämställdhet mellan kvinnor och män ska vara en självklarhet. Målet är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar och makt att forma samhället och sina egna liv. Arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Genom jobbskatteavdraget som gynnar kvinnor mer än män, genom RUT-avdraget och genom rekordstora jämställdhetsinsatser på nästan 2,6 miljarder kronor sedan 2006 har vi under alliansregeringens tid nått konkreta resultat för ökad jämställdhet.

Våld i nära relationer är oacceptabelt, och samhället ska markera med kraft mot dessa brott. Varje år misshandlas eller mördas tiotusentals kvinnor av sin nuvarande eller före detta partner. Alltför få vågar polisanmäla. Det finns uppskattningar som säger att minst 150 000 barn lever i hem där det förekommer våld. Tusentals personer lever under hot från sina anhöriga på grund av en s.k. hederskultur. Individuella fri- och rättigheter är universella, och ingen inskränkning ska kunna rättfärdigas med kultur eller tradition. Rättsväsendet ska ha verktyg för att skydda brottsoffren. Vi vill att kvinno- och tjejjourer, som gör omistliga insatser för att erbjuda hotade och våldsutsatta kvinnor skydd och hjälp, ska få sin långsiktiga finansiering säkerställd.

För utgiftsområde 14 föreslår Alliansen en utgiftsram som är 4 063 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Under denna mandatperiod behövs ytterligare insatser för att bredda vägarna till jobben. Detta görs med en politik för fler jobb i kombination med ytterligare stöd till de grupper som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi vill införa s.k. matchningsanställningar, i syfte att hjälpa personer som varit arbetslösa en längre tid in på arbetsmarknaden. Den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Rekryteringsföretaget har arbetsgivaransvaret men ska samtidigt aktivt verka för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare.

Alliansregeringen inledde en bred översyn av Arbetsförmedlingen för att förbättra matchningen och förmedlingen av jobb. En utredning ser bl.a. över Arbetsförmedlingens organisation, ansvarsfördelning och användning av kompletterande aktörer. Arbetsförmedlingens och andra aktörers förmåga att förmedla jobb behöver förbättras. Vi vill renodla bland och vässa stödsystemen för att göra dem mer lättanvända för både arbetsgivare och

arbetsförmedlare. För att öka möjligheterna till omställning ändrade alliansregeringen reglerna så att personer med a-kassa ska kunna delta i kortare utbildning med bibehållen ersättning.

Stödet till dem som står långt från arbetsmarknaden behöver stärkas genom tidiga och utvecklade rehabiliteringsinsatser. Det gäller inte minst personer med psykisk ohälsa. Vi värnar och vill utveckla den hjälp som finns för personer med funktionsnedsättning och vill ytterligare underlätta för ungdomar med särskilda behov att komma i jobb.

För personer som varit arbetslösa en längre tid vill vi införa yrkesintroduktionsstöd, vilket gör att en arbetsgivare får ekonomiskt stöd för att anställa en långtidsarbetslös, dvs. införa yrkesintroduktionsanställningar för långtidsarbetslösa. För ungdomar har denna typ av anställningar redan införts av alliansregeringen, och det är ett viktigt verktyg för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

För att fortsätta bekämpa ungdomsarbetslösheten vill vi göra ytterligare en sänkning av socialavgifterna för ungdomar, för dem under 23 år ned till 10,21 procent. För dem som fyllt 25 år föreslås att nedsättningen tas bort.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2014/15:3002 (M, C, FP, KD) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså Sverigedemokraternas förslag.

2. Utgiftsramar för utgiftsområdena 13 och 14 m.m. (SD)

Paula Bieler (SD) och Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett modernt arbetarparti. Vi saknar de ideologiska låsningar som finns hos socialistiska och borgerliga partier. Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige som är öppet mot omvärlden samtidigt som vi slår vakt om vår gemenskap och vår egen unika kultur och identitet. Ett Sverige som genom en klok användning av de begränsade resurserna hjälper så många nödställda människor i världen som möjligt samtidigt som vi inte glömmer bort eller förringar behoven i vårt eget land. Ett Sverige där invandringspolitikerna är utformad på ett så ansvarsfullt sätt att invandringen blir en tillgång och inte en belastning för samhället.

Under den tidigare regeringens två mandatperioder har Sverige så gott som genomgående haft såväl en mycket hög jämviktsarbetslöshet som en faktisk arbetslöshet som legat över jämvikt, och detta dystra facit kan väntas spilla över under större delen av även innevarande mandatperiod.

Den höga och långvariga arbetslösheten förklaras i huvudsak av att den s.k. mismatchningen på arbetsmarknaden har tilltagit. Trots att företag vill anställa och trots att det finns arbetslösa som söker jobb, så går det inte att matcha arbetstagare mot arbetsgivare. Enligt Sverigedemokraterna beror detta i första hand på en mycket hög invandring av individer vars generella utbildningsnivå gör det svårt för dem att konkurrera på den svenska arbetsmarknaden.

I strävan att nå en bit på vägen till ett bättre Sverige vill vi bl.a. åstadkomma ett skifte från det regelmässiga beviljandet av permanenta uppehållstillstånd till temporära samt en kraftig begränsning av asyl- och anhöriginvandringens omfattning till en nivå som vårt samhälle klarar av att hantera. Vi vill slopa den generella arbetskraftsinvandringen till förmån för en s.k. blåkortmodell som uteslutande riktar sig till kvalificerad arbetskraft med en kompetens som saknas på den svenska arbetsmarknaden. På detta sätt vill vi återgå till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som ska anpassa sig till Sverige och inte tvärtom.

Sverigedemokraterna arbetar för ett Sverige med full sysselsättning. I vårt Sverige kan löntagare känna sig trygga i vetskapen om att de är skyddade av en stark omställningsförsäkring i händelse av arbetslöshet. I vårt Sverige minskar trösklarna till arbetsmarknaden, och de arbetslösa får snabbt och effektivt stöd att komma tillbaka i arbete. I vårt Sverige matchas och utbildas de arbetslösa efter arbetsmarknadens behov. Alla behövs och får en möjlighet att bidra efter bästa förmåga. Sverigedemokraterna har förslag till en rad åtgärder för att minska invandringen, drastiskt sänka kostnaderna för integrationspolitiken samt för att få människor i arbete.

För utgiftsområde 13 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 3 956 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att Sveriges asylmottagande ska begränsas till att omfatta flyktingar i enlighet med FN-konventionen samt kvotflyktingar och att större vikt ska läggas vid den s.k. Dublinförordningen. Avseende anhöriginvandring vill vi bl.a. ställa högre krav på egenförsörjning. Vi beräknar att vår politik kommer leda till en minskad omfattning av utomeuropeisk asyl- och anhöriginvandring med åtminstone 40 procent från nuvarande nivåer år ett och med 90 procent följande år. Samtidigt bör arbetskraftsinvandringen från tredjeländer moderniseras för att ha fokus på hög- i stället för lågkvalificerad arbetskraft. Med denna mer realistiska inriktning på invandringspolitiken kommer det att skapas förutsättningar för ett väl arrangerat och direkt mottagande utan behov av integrationsåtgärder långt efter ankomst. I princip innebär detta att integrationspolitiken i dess nuvarande form helt ska slopas. Däremot utökas satsningen på samhällsorientering såväl avseende målgrupp som innehåll för att säkra nyanländas introduktion till samhället.

Sverigedemokraterna skjuter därutöver till resurser för att öka stöd till kvinnojourer samt insatser för stärkt kvinnofrid.

För utgiftsområde 14 föreslår Sverigedemokraterna en utgiftsram som är 722 miljoner kronor högre än regeringens förslag. Till de reformer som föreslås hör en förändring av rätten till arbetslöshetsförsäkring för deltidsarbetslösa, som med gällande regler är begränsad till 75 dagar. Detta kan innebära att någon som tidigare arbetat heltid men blivit arbetslös har rätt till 300 dagar, men om han eller hon blir erbjuden ett deltidsjobb begränsas rätten till 75 dagar. Det finns alltså incitament för att tacka nej till ett sådant jobberbjudande. Och eftersom deltidsarbete ofta fungerar som en språngbräda

till heltidsarbete är detta en synnerligen oklok jobbpolitik. Sverigedemokraterna vill därför höja antalet dagar som deltidsarbetslösa kan få arbetslöshetsförsäkring, från 75 dagar till 300 dagar. Vi återgår också till 100-dagarsregeln, som gör det möjligt för en arbetssökande att under de första 100 dagarna av arbetslöshet fokusera på arbeten inom sitt kompetensområde och i sin geografiska närhet. Sverigedemokraterna vill också vidareutveckla starta-eget-bidraget och låta det omfatta unga redan från 20 år och dessutom låta det gälla i nio månader i stället för nuvarande sex månader. Ett utökat starta-eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att motion 2014/15:3003 (SD) bör tillstyrkas i de delar som berör utskottets beredningsområde. Regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas, likaså allianspartiernas förslag.